

Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala koostöökogu

MEMO

28. oktoober 2025

Tallinn, Kopli tn 76, III korruse saal

Algus: kell 15.00, lõpp: kell 17.00

Juhataja: Maret Vildak

Protokollija: Gerda Kirs

Osalejad: toodud Lisa 1

Päevakord:

1. Kadri Erit, Marika Kose (EMÜ) ja Reeda Tuula-Fjodorov (TLÜ) tutvustavad külastusuuringut

Nõmme-Mustamäe maastikukaitseala (N-M MKA) ei saa käsitleda kui kõiki teisi Eesti kaitsealasid. Tegemist on linna kaitsealaga, mis tähendab, et arvukalt inimesi elab kaitseala lähedal. Valdavalt on alal igapäevast tüüpi külastused: transiidipõhine, sport, virgestus, koortejalutus jne. Külastus on valdavalt lühike, kuid sage. Tegevused 2023. a paikvaatlustelt (erinevate tegevuste arv ja iseloom kirju)+intervjuud (see osa on alles koostamisel). N-M MKA iseloomustab, et puudub külastatavuse madalhooaeg, seega üldjuhul igal aastaajal on külastajaid palju ja puhkeaega põhimõtteliselt ei jää.

Urban protected area – sisuliselt kaitseala, mis asub linnas või selle vahetus läheduses ning mille eesmärk on kaitsta loodusväärtusi, pakkuda inimestele võimalust looduskogemusteks tiheasustuse keskel ja tugevdada elanike sidet looduse ning looduskaitsega.

Looduse roll, olulisus ja väärtus on kõigile inimestele tähtis, kuid tõlgendusoskus ja väljendusviis võivad suuresti erineda. Nägemus ja arusaam kaitsmisest on erinev, aga kõik on nõus, et kaitsma peab. Väljakutsed, erinevad osapoolte tegevused ja huvid. Radade seisund N-M MKA-l üldiselt hea, välja arvatud nõlvadel. Hea rada on see, mis hoiab külastajad teel, suunavad piirded ja nügiv tähistus. Paljud inimesed aga ei teadvusta, et nad on kaitsealal. Väljaspool olemasolevaid teid ja radu liikumine on probleem.

2. Küsimused ja arutelu

Kadi Alatalu (Nõmme Tee Selts): Olukord kaitsealal on hull, sest miski enam ei kaitse ala. Objektiivsed kriteeriumid kaitseks. Rattasõit kahjustab loodust, pole küsimust, kas meeldib või mitte, sest tegevus kahjustab loodust. Mille jaoks on vajalik kinnisvaraarendus kaitsealal?

Marika Kose (EMÜ) jt auditooriumis: Kinnisvaraarendust ei ole kaitsealal. Kinnisvaraarendajad on kaudsed asjaosalised ümbruskonnas. Kõik erinevad asjaosalised võivad tuua uusi külastajaid kaitsealale. Surve kaitsealale suureneb.

Lahendus: Ümarlaud erinevate huvigruppide/asjaosaliste kaasamiseks ja lahenduste leidmiseks. EMÜ/TLÜ valmis vedama ja kaasama asjaosalisi, mõistmaks vajadusi ja leidmaks lahendusi.

Madis Messimas (MTÜ Hoiame Loodust): Tegemist on Natura 2000 alaga, kus eiratakse loodusdirektiivi ning läbi ei viida asjakohast hindamist, mida tuleks tegevuste loostamises läbi viia. Vajalik on teadlikkus, vastutama peaks KOV. Tegevused üksnes parima teadmise alusel, mida on hinnatud.

Kadi Alatalu: Ümarlaval tuleb ette võtta kaitse-eeskiri ja seda kohendada. Teavitust, infotahvleid, et vältida ala kahjustamist.

Gilleke Kopamees: kaitse-eeskirja uuendamisel ei arvestata keskkonnakaitseorganisatsioonide seisukohtadega.

Kaire Jakobson: Kas Kliimaministeerium loovutab Tallinna linnale munitsipaalomandisse tasuta kaitsealale jäävad maaüksused (nt Sütiste mets, Hüppetorni, Glehni)?

Maret Vildak: RMK oli riigimandis maa volitatud asutus maavaldatajana. Keskkonnaameti roll kaitseala valitsejana ei muutu. Munitsipaalomandis maid on ka mujal kaitsealadel. Linn haldab ja arendab taristut, mistõttu on otstarbekam volituste üle andmine, aga mis puudutab kaitseala valitsemist ja Keskkonnaameti rolli, siis selles osas ei tule muutuseid.

Kaire Jakobson: Kui looduskaitseaduse (LKS) järgi maaomanik ei pea töid tegema omal kulul, siis kuidas tagatakse kaitse-eesmärkide säilimine uue omaniku puhul?

Maret Vildak: Keskkonnaamet on jätkuvalt kaitseala valitseja. Muud ülesanded: nt tähistus RMK, liigi hooldustööd KOV või Keskkonnaamet.

Kaire Jakobson: Kuidas Tallinna linna juhtimisel koostöö kogu toimuma hakkab?

Maret Vildak: Koostöökogu jääb toimima endisel viisil, proovime kohtuda 1-2x aastas. EMÜ ja TLÜ aitab lahendusi mõelda ja korraldada ümarlaval, kus ka Keskkonnaamet osaleb.

Kaire Jakobson: Kohtukaebusest, seltsid kaebasid Tallinna Linnaplaneerimisameti antud ehitusloa kohtusse. Millised on linna plaanid maaomanikuna, taristu arendajana ja ehitusloa andjana? Kas EHL on jätkuvalt tühistamata? Kas asfaltteid kavandatakse kaitsealale?

Tallinna Spordikeskus: Kohtukompromiss. Nõmme Spordikeskuse arendustes on suusasild, mille rajamine on kokku lepitud, ehituslepingud alla kirjutatud, ettevalmistused käivad, eksperdid kaasatud ja info jagatud. Muid tegevusi ja plaane tehtud ei ole. Suusasild on üks osa radade tervikust.

Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet: Nõmmel ei ole asfalti plaanitud. Eelarve puudub uute teede rajamiseks, toimuda saab vaid elementaarne hooldus (nt prügikoristus ja -kastide tühjendus). Tee-ehitust ette ei ole näha.

Kaire Jakobson: Linnal koguaeg olnud õigus riigimandis maad kasutada (maakasutaja), nüüd linn omab maad. Kolm kohtulahendit.

Tallinna Keskkonna- ja Kommunaalamet: Linn on aidanud ala/taristut hooldada.

Maret Vildak: Keskkonnaametile ei ole teada uute teede rajamist, teada on üksnes olemasolevate sõlmetekattega teedega samas ulatuses sõlmetega katmine. Juurde uusi teid ei tule.

Gilleke Kopamees: Paljud otsused on poliitilised. Miks on öeldud välja tehingu kohta: „*Sajandi tehing maadega*“?

Kadi Alatalu: Tegemist oli reformimata riigimaaga, kuhu sooviti rajada maantee, kuniks Nõmme Tee Selts tegi ettepaneku moodustada kaitseala. Kui maad on linnal, kas Tallinn soovib arendama hakata?

Gilleke Kopamees: Ehitajate tee kortermaja ehitamisega rikuti piire, ületati kaitseala piiri, tehti väljalõikamisi.

Maret Vildak: Ehitajate tee 2 asub väljaspool kaitseala.

Helina Tilk: Kui tahame, et kaitseala säiliks, tuleb välistada ka kaitsealade äärde ehitamine.

Maret Vildak: Ehitustegevuse mõju ei tohi ulatuda kaitsealale.

Madis Messimas: Kuidas on võimalik radasid N-M MKA-le planeerida kui pole tehtud Natura hindamist?

Marika Kose: Mõnele kooslusele on vajalik teatud tallumine, mõnele rahu. Vajalik on leida kompromiss ja leida erinevateks tegevusteks selleks ettenähtud kohad.

Madis Messimas: Kaitseala valitsejal peab olema otsuseid tehes parim teadmine ja veendumus. Loodust kaitseb igaüks, Keskkonnaamet vaid koordineerib.

Anu Samarüütel: Graniitsõelmed ei ole kohalik materjal, visuaalselt punased sõelmed ei sobitu maastikku.

Marika Kose: Multš ei ole sobiv kattematerjal nii suure koormusega alal.

Kaire Jakobson: Kui kaugel kaitsekorralduskava koostamine on?

Riina Kotter (Keskkonnaamet): Uue kaitsekorralduskava koostamisega veel alustatud pole, ootame külastusuuringute tulemusi. Kui uuringud valmis, tulemused lõplikud ja arutelud valmis, siis jätkame. N-M MKA on olemas kaitsekorralduskava, kus on sätestatud Natura 2000 eesmärgid. Kava uuendamine hetkel ei ole nii pakiline võrreldes ajaga kui kavad kehtivuse kaotasid.

Maret Vildak: Kaitsekorralduskava on tähtajatu.

Meelis Uustal: Paekivisõelmeid kattematerjalina tuleks vältida toitainete tõttu. Tekib aluselise ja happelise konflikt. Kas Keskkonnaametil on plaanis ka teistel aladel selline uuring tellida nagu EMÜ/TLÜ tutvustasid? Kas ka mujal on tehtud selliseid uuringuid?

Maret Vildak/Marika Kose: Ei ole tellitud, kuigi KeA-l on huvi algselt selleks olnud.

Marika Kose: Uuringute teostamise rahastu. Praegu tudengite teostatav kodanikuteadus. Tulemas on Hollandi ülikoolist magistriõppe tudengid 2 nädalaks Eestisse intervjuerima kaitsealasid külastatavaid inimesi/huvigruppe. EMÜ koostööpartner ülikool. EMÜ/TLÜ-l on võimekus ja huvi uurida.

Reeda Tuula-Fjodorov: Andmeid on palju, lõplikult otsustatud pole, kuhu tudengeid saata. Võiks võtta mõne teise kaitseala uuringuobjektiks. Nii Pirital kui N-M MKA-l on teatavaid sarnasusi.

Gilleke Kopamees: Küsimus linnale, kas ehitusluba on tühistatud?

Maret Vildak: Seda saab vaadata järgi Ehitusregistrist.

Madis Messimas: Kaitsekorralduskava ei ole õigusakt, kaitse-eeskiri on õigusakt. UK-s riik/linn hoolitseb kodanike/külastajate teadlikkuse eest. Vajalik on kaasata kogukond, ühtne mõistmine läbi parima teadmise. Kasutame kohalikke MTÜ-sid. Riigi esimene samm on jagada materjale.

Gilleke Kopamees: Praegu ei ole kaitsealal piirisilte.

Marika Kose: Osapooli on palju, kõigi huvid ja sõnumid peavad olema nähtavad.

Gilleke Kopamees: Inimesed ei saa aru kaitseala piiridest, ei saa aru, et nad on sisenenud kaitsealale. Kaitseala sildistatus on liiga vähe või sildid on valedes kohtades.

Kaire Jakobson: Sildid on valedes kohtades või ei ole piisavalt informatiivsed.

Gilleke Kopamees: Riigi abi on oluline ja vajalik MTÜ-dele. RMK ei kuulunud piisavalt, ei kujundanud silte nii nagu sooviti, riiklike kaitsealade tähised puudulikud.

Maret Vildak: Kevadel võtame selle aruteluks.

Helina Tilk: Teada on rattaklubid, klubid kohtumisele kutsutud, kuhu nad ei tule ja kompromissi ei soovi. Soov aruteluks, et koondada rattarajad.

Johannes Jõgi (MTÜ Spordiklubi CFC): Meie klubiga pole keegi suhelnud.

Reeda Tuula-Fjodorov: Enne sisulise arutelu pidamist on vajalik anda piisavalt ettevalmistusaega, et kõik osapooled oleksid valmistunud sisuliseks aruteluks.

Maret Vildak: Jah, vajalik on anda aega, teha ettevalmistused konstruktiivseks aruteluks.

Kaire Jakobson: Lõkkekohad ja nende ümbrus ei hoia, vaid laastab N-M MKA-d. Selleks, et inimesi korrale kutsuda on vajalik märgistus, millele saab viidata. Kas Keskkonnaamet ja Tallinn lubab silte panna, mis keelavad lõkke tegemist?

Maret Vildak: Vajadusel saab kaaluda siltide panemist, Keskkonnaamet annab vajaduspõhise loa.

Anu Samarüütel: Probleemiks on see, et ümbruskonnast tuleb alale külastajaid veelgi juurde. Parem on taristut mitte arendada, igal linnaosal olgu omad sportimisvõimalused, rekreatiivsed alad, mis luuakse väljaspool kaitseala.

Gilleke Kopamees: Ka kinnisvaraarendajad peaksid suunama muu infrastruktuuri rajamist.

Marika Kose: Ümberkaudsed arendused peaksid looma alternatiive ja leidma kohti, kus neid kõiki tegevusi saaks teha.

3. Otsustati

Kevadel 2026 korraldame EMÜ ja TLÜ eestvedamisel ümarlaua, kus arutame külastuskorralduslikke lahendusi, sh mujale uute võimaluste loomine, kus keskkond talub paremini koormust. Oluline on, et väheneks surve kaitsealadele, leida kohad väljaspool kaitsealasid. Milliseid tegevusi teha, et kaitse oleks efektiivsem.

Marika Kose: Järgmine kohtumine võiks leida aset nii siseruumis kui vabas õhus.

Järgmise koosoleku aeg: kevad 2026